

Kernelementen van Cognitieve Gedragstherapie in de preventie van depressie in adolescenten: Doet het type en de volgorde van elementen ertoe?

Gepubliceerd: 17-02-2017 Laatste bijgewerkt: 31-12-2024

Het primaire doel is om te onderzoeken of (en zo ja, welk) type CBT-element (cognitieve herstructurering (CH), gedragsactivatie (GA), ontspanningsoefeningen (OO) en probleem oplossingsvaardigheden(PO)) uit maakt voor het positieve effect van CBT-...

Ethische beoordeling	Goedgekeurd WMO
Status	Beëindigd
Type aandoening	Stemmingsstoornissen en -afwijkingen NEG
Onderzoekstype	Interventie onderzoek

Samenvatting

ID

NL-OMON45491

Bron

ToetsingOnline

Verkorte titel

STARr-project: Preventie van depressie in jongeren

Aandoening

- Stemmingsstoornissen en -afwijkingen NEG

Synoniemen aandoening

depressie, depressieve klachten

Betreft onderzoek met

Mensen

Ondersteuning

Primaire sponsor: Universiteit Utrecht

Overige ondersteuning: ZonMw

Onderzoeksproduct en/of interventie

Trefwoord: adolescenten, CGT-elementen, depressie, differentiële effectiviteit

Uitkomstmaten

Primaire uitkomstmaten

Depressieve symptomen gerapporteerd door de adolescent

Secundaire uitkomstmaten

Depressieve symptomen volgens de ouder

Depressie diagnose

Top drie problemen

Suiciderisico

Kwaliteit van leven

Zorgkosten

Andere studie parameters:

Mogelijke moderators: ernst depressie, comorbiditeit en demografische kenmerken.

Mogelijke mediators: automatische negatieve gedachten, gedragsactivatie, ontspanning en probleemoplossende vaardigheden.

Behandel kenmerken: verwachting van de behandeling, eerdere behandelingen, therapeutische alliantie, groepscohesie, medewerking met behandeling, tevredenheid met de behandeling en behandeling integriteit.

Toelichting onderzoek

Achtergrond van het onderzoek

Depressie tijdens de adolescentie is een groot probleem voor de volksgezondheid, vanwege de hoge prevalentie, relatie met suicide, comorbide psychiatrische diagnoses en hoge zorgkosten. Zelfs subklinische niveaus van depressieve symptomen hebben negatieve uitkomsten voor adolescenten. Daarom is het van belang dat depressie in een vroeg stadium wordt opgespoord en preventief wordt behandeld. Preventieprogramma's gebaseerd op Cognitieve Gedragstherapie (CGT) behoren tot de meest onderzochte en effectief bewezen programma's in de preventie van depressie bij adolescenten. Tot nu toe is er voornamelijk onderzoek gedaan naar de effectiviteit van totale CGT-preventie pakketten of protocollen en nog weinig onderzoek naar de specifieke elementen van deze pakketten. De meest voorkomende CGT-elementen bij bestaande depressieprogramma's zijn cognitieve herstructurering, gedragsactivatie, ontspanningsoefeningen en probleem oplossingsvaardigheden. Het is onduidelijk welke van deze elementen essentieel zijn voor de effectiviteit van de gebruikte protocollen en wat de gewenste volgorde van deze elementen is. Het doel van deze studie is om meer zicht te krijgen op de differentiele (kosten-)effectiviteit van verschillende typen en volgordes van CGT-elementen in de preventie van depressie bij adolescenten.

Doel van het onderzoek

Het primaire doel is om te onderzoeken of (en zo ja, welk) type CBT-element (cognitieve herstructurering (CH), gedragsactivatie (GA), ontspanningsoefeningen (OO) en probleem oplossingsvaardigheden(PO)) uit maakt voor het positieve effect van CBT-programma's op het niveau van depressieve symptomen in adolescenten.

Het secundaire doel is om te onderzoeken of (en zo ja, welke) volgorde van CBT-elementen uit maakt voor het positieve effect van CBT-programma's op het niveau van depressieve symptomen in adolescenten.

Daarnaast wordt geëxploreerd voor wie (moderatie) en hoe (mediatie) een bepaald element of set van elementen het meest effectief is. Ook zal de kosteneffectiviteit van de preventie van depressie worden onderzocht.

Onderzoekopzet

De huidige studie is een Randomized Controlled Trial (RCT) met vier condities (allemaal preventie programma's).

Onderzoeksproduct en/of interventie

Het preventieprogramma zal door de onderzoekers zelf worden ontwikkeld in nauwe

samenwerking met wetenschappers en CGT-therapeuten. Het programma zal vorm worden gegeven als een Cognitieve Gedragstherapie, een therapie welke effectief is gebleken in de preventie van depressie in adolescenten. Het zal bestaan uit 12 wekelijkse sessies, die elk 45-60 minuten duren. Voorafgaand aan de training vindt er een kennismakingsbijeenkomst plaats, die 30 minuten duurt. Voor elk van de vier CGT-elementen wordt een module van drie sessies ontwikkeld. Elke conditie begint met een andere module en heeft een andere volgorde van modules (conditie 1: CH, GA, OO, PO; conditie 2: GA, CH, OO, PO; conditie 3: PO, GA, CH, OO; conditie 4: OO, PO, GA, CH). Het preventieve programma zal worden gegeven in groepen van hetzelfde geslacht bestaande uit zes tot acht participanten. Het programma zal worden gegeven door gecertificeerde alumni pedagogiek en psychologie, die worden getraind en gesuperviseerd door gecertificeerde CGT-therapeuten.

Inschatting van belasting en risico

De potentiële waarde van de studie is dat we inzicht krijgen in de differentiele effectiviteit van de vier meest gebruikte CGT-elementen in de preventieve behandeling van depressie bij adolescenten, en in de meest optimale volgorde van deze elementen. Deze kennis kan gebruikt worden om aanbevelingen te doen met betrekking tot de behandeling van depressie onder adolescenten en daarmee het effect van CGT-behandelingen te optimaliseren.

Mogelijke directe voordelen van het meedoen aan de studie is dat we jongeren met verhoogde depressieve symptomen een preventief trainingsprogramma aanbieden die is gebaseerd op CGT. Uit onderzoek is gebleken dat CGT de meest effectieve en toegepaste behandelvorm is in het voorkomen van depressie in adolescenten. Het aanbieden van deze training kan dus voorkomen dat adolescenten ernstig depressief worden. Een indirect positief effect is dat suicide mogelijk kan worden voorkomen. Een directe belasting voor de deelnemende adolescenten is dat ze vragenlijsten moeten invullen, geïnterviewd worden en moeten deelnemen aan een preventief trainingsprogramma. Wij zijn echter van mening dat de mogelijke voordelen van de studie (minder depressieve adolescenten en een lager suicide risico) opwegen tegen de lasten.

Contactpersonen

Publiek

Universiteit Utrecht

Heidelberglaan 1
Utrecht 3584 CS
NL

Wetenschappelijk

Universiteit Utrecht

Heidelberglaan 1
Utrecht 3584 CS
NL

Locaties

Landen waar het onderzoek wordt uitgevoerd

Netherlands

Deelname eisen

Leeftijd

Adolescenten (12-15 jaar)
Adolescenten (16-17 jaar)
Volwassenen (18-64 jaar)
65 jaar en ouder

Belangrijkste voorwaarden om deel te mogen nemen (Inclusiecriteria)

De inclusiecriteria zijn:

- leeftijd tussen de 12 en 18 jaar oud
- voldoende kennis van de Nederlands taal
- (sub)klinisch niveau van depressieve symptomen

Belangrijkste redenen om niet deel te kunnen nemen (Exclusiecriteria)

Exclusie criteria zijn:

- geen toestemming van de adolescent of ouders (voor deelnemers jonger dan 16 jaar)
- op dit moment in behandeling voor psychologische problemen
- acute en ernstige suicidale gedachten en/of intenties

Onderzoeksopzet

Opzet

Type:	Interventie onderzoek
Onderzoeksmodel:	Parallel
Toewijzing:	Gerandomiseerd
Blindering:	Enkelblind
Controle:	Actieve controle groep
Doel:	Preventie

Deelname

Nederland	
Status:	Beëindigd
(Verwachte) startdatum:	24-04-2017
Aantal proefpersonen:	240
Type:	Werkelijke startdatum

Ethische beoordeling

Goedgekeurd WMO	
Datum:	17-02-2017
Soort:	Eerste indiening
Toetsingscommissie:	METC Universitair Medisch Centrum Utrecht (Utrecht)
Goedgekeurd WMO	
Datum:	29-11-2017
Soort:	Amendement
Toetsingscommissie:	METC Universitair Medisch Centrum Utrecht (Utrecht)

Registraties

Opgevolgd door onderstaande (mogelijk meer actuele) registratie

Geen registraties gevonden.

Andere (mogelijk minder actuele) registraties in dit register

ID: 25759

Bron: Nationaal Trial Register

Titel:

In overige registers

Register	ID
Ander register	6176
CCMO	NL59152.041.16

Resultaten

Einddatum onderzoek: 29-01-2020

Datum resultaten gemeld: 19-10-2021

Totaal aantal deelnemers: 289

Datum eerste publicatie onderzoek

01-01-1900